نشریه مطالعات آموزشی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارتش
سال هشتم، شماره دوم، نیمسال دوم تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸
مقاله تحقیقاتی

اقدام پژوهی: رفع اختلال دیکته نویسی دانش آموزان پایه ششم بر اساس نتایج آزمون عصب- روان‌شناختی نپسی

آذر شهری[1]

چکیده

مقدمه: یادگیری نوشتن بسیار مهم است، چرا که نوشتن یک ابزار قدرتمند برای تفکر، یادگیری و لازمه‌ی ادامه‌ی تحصیل ورود به حرفه‌های گوناگون است. در این میان دانش‌آموزانی وجود دارند که به دلایل مختلف در یادگیری نوشتن مشکل دارند. لذا پژوهش حاضر با هدف رفع اختلال دیکته نویسی دانش آموزان پایه ششم ابتدایی بر اساس آزمون عصب- روانشناختی نپسی و دیگر علل اختلال دیکته انجام پذیرفته است.

روش‌ها: پژوهش حاضر توصیفی، از نوع اقدام پژوهی است. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان کلاس ششم A دبستان مهدیه شهرستان ساوجبلاغ در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ است. نمونه آماری شامل ۳ نفر از دانش آموزان کلاس است که در املا ضعف شدید داشتند. ابزار گرد آوری اطلاعات آزمون عصب روان‌شناختی نپسی، مصاحبه، مشاهد نمونه املا دانش‌آموزان و مشاهده بهره هوشی دانش آموزان بود. تحلیل داده‌ها نیز با بکارگیری آزمون آماری تحلیل واریانس چند متغیره به کمک نرم افزار SPSS ۱۸ انجام شد.

یافته‌ها: با توجه به نتایج به دست آمده بیشتر علل مشکل دیکته در این دانش‌آموزان مربوطه به حافظه دیداری، حافظه توالی دیداری و عدم دقت بود بنابراین ابتدا ۱۹ جلسه برای تقویت این حیطه‌ها سپس ۹ جلسه به فعالیت‌های برای اشکالات آموزشی ـِ یا ه و اُ استثنا اختصاص داده شد همچنین با توجه به نتایج آزمون عصب- روان‌شناختی نپسی ۱۱ جلسه به انجام فعالیت‌های برای بهبود عملکرد دانش آموزان در خرده مقیاس کنش اجرایی پرداخته شد. سپس معنای کلمه، هم‌خانواده و تضاد آموزش داده شد و سپس از دانش‌آموزان خواسته شد ضمن تصحیح غلط‌های املایی با آنها جمله بسازند.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج حاکی از آن بود با ارائه راهکارهای اجرا شده غلط‌های املای دانش‌آموزان کاهش و انشا آنان نیز تقویت‌شده است. با توجه به تأثیر آموزش‌های به کار رفته در کاهش اختلال دیکته نویسی دانش آموزان پیشنهاد می‌شود که معلمان نیز این آموزش‌ها را در کارکردن با دانش آموزان داری اختلال دیکته نیز به کار ببرند.

کلمات کلیدی: اختلال دیکته، آزمون نپسی، دانش آموزان پایه ششم

مقدمه

یکی از بحث‌های جالبی که درزمینه‌ی اختلال‌های یادگیری مطرح است و موردتوجه بسیاری از متخصصان و روان شناسان قرارگرفته، اختلال دیکته است. اصطلاح اختلال دیکته برای کودکانی به‌کاربرده می‌شود که باوجود هوش طبیعی، بسیار بد می‌نویسند. دیکته نویسی توانایی ایجاد تطابق بین اصوات و

۱ـ دکتری مدیریت آموزشی، دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، گروه علوم تربیتی. ایران، سنندج
آدرس الکترونیکی: shahri.azar18@gmail.com

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

حروفی است که باید نوشته شود. تطابق و همخوانی بین واج‌ها و نویسه‌ها مهارتی است که در کودکان با اختلال یادگیری به‌خوبی رشد نمی‌یابد. نوشتن مستلزم به‌کارگیری مهارت‌های گوناگونی است. از مهم‌ترین مهارت‌هایی که در نوشتن نقش دارند: ۱) مهارت‌های مکانیکی نوشتن مانند: دست خط، هجی کردن و نقطه‌گذاری ۲) مهارت‌های زبانی مانند درک معنای کلمه‌ها و دستور زبان و ۳) مهارت‌های تفکر مانند سازمان‌دهی و برقراری ارتباط میان مطالب (۱).

در بحث سبب‌شناسی ناتوانی یادگیری املا علل مختلفی مطرح می‌شود: ازجمله کمبود حواس بینایی و شنوایی، مشکلات واج‌شناختی (۲)، مشکل در هماهنگی دیداری حرکتی، توالی دیداری، دقت، تمیز دیداری و پردازش دیداری (۳)، اشکال در حافظه شنیداری، اشکال در حافظه دیداری (۴) و اشکال در حافظه حرکتی و نقص در کنش‌های اجرایی (۵). کنش‌های اجرایی به مجموع‌هایی از فرآیندهای شناختی اشاره می‌کنند که در مدیریت رفتار هدفمند به کار گرفته می‌شوند این کنش‌ها، رفتارهایی مانند خود نظارتی، تغییر، خود آغازگری، برنامه‌ریزی، انعطاف‌پذیری شناختی، بازداری پاسخ، توجه پایدار، سازمان‌دهی و حافظه فعال را توصیف می‌کند (۶). کنش‌های اجرایی، موردتوجه نظریه‌های اخیر عصب- روان‌شناختی کودکان با ناتوانی‌های یادگیری بوده است. کنش‌های اجرایی ازجمله توانایی‌های هستند که کودکان در آینده برای یادگیری‌های مدرسه‌ای به آن‌ها نیاز دارند (۷). تحقیقات عریضی، عابدی و ناجی (۸)، عابدی (۹) و علیزاده و سیف نراقی (۱۰) نشان داده که کودکان دچار ناتوانی‌های یادگیری، در جنبه‌های عصب روان‌شناختی به‌ویژه کارکردهای اجرایی و توجه مشکل‌دارند و از طرفی دیگر نارسایی در مهارت‌های عصب روان‌شناختی می‌تواند ناتوانی‌های یادگیری کودکان را پیش‌بینی کند. رجبی و پاکیزه (۱۳۹۱) در تحقیق خود نشان دادند، دانش‌آموزانی که مشکل نارسانویسی و به‌ویژه ترکیب دو یا سه ناتوانی یادگیری را دارند از توانایی حافظه و توجه کمتری برخوردارند. آسیب کارکردهای اجرایی در دانش آموزان مبتلا به ناتوانی‌های خواندن و نوشتن نیز گزارش شده است (۱۱). یافته‌های تحقیق براسنان و همکاران (۲۰۰۲) نشان داده‌اند که دانش آموزان مبتلا به اختلال خواندن در بازداری مشکل دارند و این آسیب موجب حواس پرتی آنها می‌شود. دانش آموزان مبتلا به اختلال زبان نوشتاری نیز در کارکردهای آغازگری و تبدیل، ضعیف‌تر عمل می‌کنند (۱۲). از مجموعه‌ی تحقیقات فوق چنین استنباط می‌شود که کودکان دچار ناتوانی‌های یادگیری ازنظر عملکرد در کارکردهای اجرایی و توجه، در مقایسه با کودکان عادی تفاوت دارند. یکی از عواملی که در تحول نوشتن و در اشکالات نوشتاری کودکان مؤثر است، کنش‌های اجرایی است. شواهد قابل توجهی وجود دارد مبنی بر این‌که آموزش کنش‌های اجرایی اثر مثبت و قوی بر نوشتن و املا کودکان دارد. نوشتن نیازمند، کنش‌های اجرایی آغازگری، توجه پایدار، بازداری پاسخ، تغییر، سازمان‌دهی، برنامه‌ریزی و خود نظارتی است و کودکان با ناتوانی بیان نوشتاری ازجمله کودکان با ناتوانی، یادگیری املا در این کنش‌ها دچار مشکل می‌باشند (۵ و ۱۳). برای مثال کودکی که در کارکرد بازداری پاسخ مشکل دارد، ممکن است حواس‌پرت باشد و تکانشی عمل کند. همچنین کودک ممکن است حرف اضافی به یک کلمه اضافه کند. کودکی که در برنامه‌ریزی دارای اشکال است امکان دارد روانی کلامی ضعیفی را از خود نشان دهد، فاصله‌های اشتباه بین کلمات و حروف بگذارد. درحالی‌که دانش‌آموزی که در خود نظارتی مشکل دارد از املای نادرست خود، نقطه‌گذاری و قواعد متن ناآگاه است. به‌علاوه امکان دارد که دستخط نامرتبی را از خود نشان دهد.

مشکلات در زمینه نوشتن از ابتدای ورود به مدرسه بر سایر فعالیت‌های آموزشی کودک، تأثیر منفی می‌گذارند و موفقیت تحصیلی، شغلی و اجتماعی او را به خطر می‌اندازد (۱۴). مشکلات نوشتاری می‌توانند به قدری ناکامی ایجاد کنند که

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

دانش آموز از همه یادگیری‌ها اجتناب کند. زیرا نوشتن ابزار با ارزشی برای یادگیری است. چنانچه برای رفع این اختلال، تدابیر آموزشی و درمانی در نظر گرفته نشود، در بسیاری از این موارد این دانش آموزان مشکل خود را به بزرگ سالی خواهند برد در صورتی که مشکل این کودکان هر چه زودتر شناسایی و درمان نشود بر اثر گذشت زمان و تثبیت ناتوانی، جبران آن به صرف وقت و انرژی فراوان نیاز خواهد داشت (۱۵). لذا توجه به آموزش این کودکان، از ضروریات نظام آموزشی است. در خصوص اهمیت و ضرورت انجام پژوهش حاضر می‌توان گفت مشخص کردن نوع اختلالات املا دانش آموزان و نیمرخ عصب روانشناختی کودکان دارای اختلال املا با کودکان عادی در طراحی مداخلات چندبعدی مهم است. همچنین ارزیابیهای عصب روانشناختی می‌توانند در خصوص نارساییهای زیر بنایی (نقص در کارکردهای اجرایی، نقص توجه) که ممکن است بر یادگیری کودکان تأثیر بگذارند، اطلاعات باارزشی ارائه نمایند.

با توجه به مطالب بیان‌شده در بالا در مورد اختلالات نوشتن و اهمیت کنش‌های اجرایی در نوشتن و مشکلات کودکان با ناتوانی یادگیری املا در این کنش‌ها، هدف پژوهش حاضر تعیین نوع و علل اختلال نوشتن دانش آموزان و همچنین تعیین کنش‌های اجرایی در کودکان با ناتوانی یادگیری املا در پایه‌ی ششم دبستان و سپس متناسب با مشکلات درکنش اجرایی مداخلات متناسب با کنش‌های اجرایی دانش آموزان طراحی و اجرا می‌گردد تا ببینیم آیا مداخلات به بهبود عملکرد دانش آموزانی که ضعف دیکته نویسی دارند منجر می‌شود؟

روش‌ها

اقدام پژوه دریکی از مدارس دخترانه شهرستان ساوجبلاغ به نام دبستان مهدیه واقع در شهر ملک‌آباد در پایه‌ی ششم با ۳۸ دانش آموزان مشغول تدریس می‌باشد. با توجه به نزدیکی این شهر به کرج و زندان قزل‌حصار بیشتر ساکنین این شهر خانواده‌های مهاجر، بستگان زندانیان، اتباع خارجی و کارگر هستند. خانواده اکثر دانش‌آموزان این مدرسه دارای سطح سواد پایین و دارای مشکلات فراوانی در زندگی هستند مشکلاتی چون اعتیاد، فقر، طلاق، ناپدری، نامادری و...

آنچه برای اقدام پژوه در طول سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ ایجاد سوال نمود ضعف دیکته ۳ نفر از شاگردان بود. یکی از این شاگردانم افغانی است. اسمش یگانه است او در همه‌ی دروس در حد متوسط پاسخگو هست ولی در درس دیکته دچار مشکل می‌باشد. هر بار که از او املا می‌گرفتم نمره‌ی کمی می‌گرفت ازنظر روحی نیز دچار مشکلات (اضطراب و ترس) می‌باشد که هرماه پیش مشاور می‌رود. یگانه اولین فرزند خانواده است و مادرش سواد ندارد که در دیکته به او کمک کند. دو شاگرد دیگرم ایرانی هستند. فاطمه و نگار هنگام املا پایه‌ی تخته با بهانه‌های مختلف به علت تحقیر نشدن توسط بچه‌ها نمی‌آیند. این دو دانش‌آموز در درس ریاضی در حد قابل‌قبول و در دروس دیگر در حد خوب هستند. نگار دانش‌آموزی شلوغ هست و همیشه درصدد جلب‌توجه بچه‌ها است پدرش معتاد است و مادرش مجبور است کار کند چون محل کارش تهران است و ساعت ۹ شب برمی‌گردد مادرش سواد دارد اما فرصت رسیدگی به وضعیت تحصیلی فرزندش ندارد. برعکس نگار، فاطمه دختری آرام است که پدر و مادرش مسن و بی‌سواد هستند و تمام برادر و خواهرهای ناتنی‌اش ازدواج کردند و از خانواده پدری‌شان دور هستند. با توجه به سوالی که برای اقدام پژوه مطرح شد، از این ابزارها برای ترسیم هرچه بهتر وضع موجود کمک گرفته که عبارتند از مصاحبه، مشاهده، آزمون و بررسی پرونده.

اقدام پژوه در طی ۳ ماه اول سال از مصاحبه سازمان نایافته استفاده کرد. نحوه انجام این مصاحبه اینگونه بوده است که در ابتدای ماه اول تا سوم سال هنگام جلسه با والیا دانش آموزان سوال‌هایی از این قبیل از والدین این سه دانش آموز پرسیده شد: چقدر دانش آموز تکالیفش در خانه با دقت می‌نویسد؟

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

آیا دانش‌آموز تکالیفش را در خانه خودش انجام می‌دهد؟ کسی در خانه به او املا می‌گوید؟ در خانه می‌گوید فردا املا دارد؟ با پرسیدن این سوال‌ها اقدام پژوه به گردآوری اطلاعات پرداخته است و نتایج زیر از مصاحبه با والدین این دانش آموزان به دست آمد.

مصاحبه

- مشق‌هایش را کامل نمی‌نویسد.
- دانش‌آموز در خانه تمرین نمی‌کند.
- از تکالیفی که معلمش می‌دهد چند تا یادش می‌ماند و انجام می‌دهد و اکثراً یادش می‌رود که فردا امتحان املا دارد.
- بی‌علاقه بودن به کتاب و کتاب‌خوانی.
- قبل از املا رفتارهایی که مبنی برنشان‌های استرس باشد از خود بروز می‌دهد (لرزش دست و تنگی نفس...).
- اشتغال مادر موجب عدم فرصت برای رسیدگی به وضعیت درسی فرزندش شده است.

مشاهده

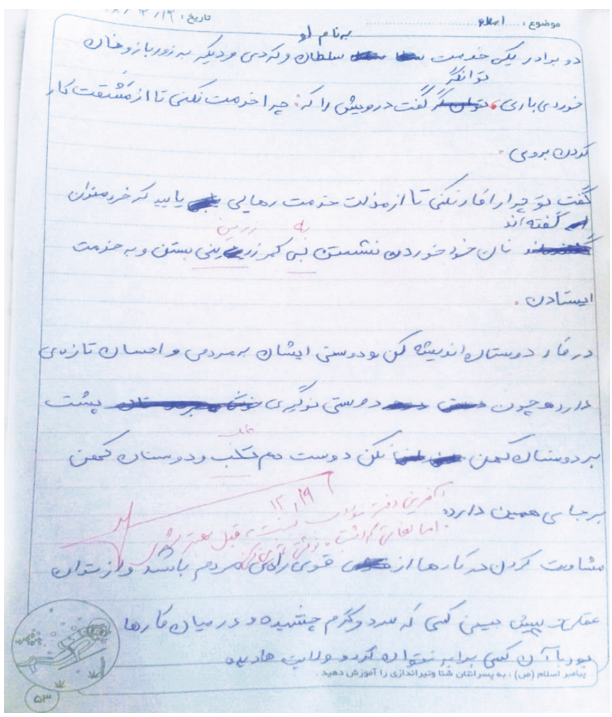
اقدام پژوه از ابزار مشاهده نیز برای گردآوری اطلاعات درشواهد نوع اول اینگونه استفاده کرده است که هنگام مشاهد دفتر مشق و املای این دانش آموزان مشاهده شد که نگار و یگانه در منزل تکالیفشان را نمی‌نویسند یا با غلط‌های زیادی می‌نویسد و با مشاهده دفتر املا یگانه، نگار و فاطمه متوجه شدم در اکثر املاها غلط‌های زیادی دارند. بیشتر اشکالات املایی آن‌ها در تشخیص صداهایی است که چند شکل مختلف دارند (تصویر شماره ۱) به‌عنوان نمونه

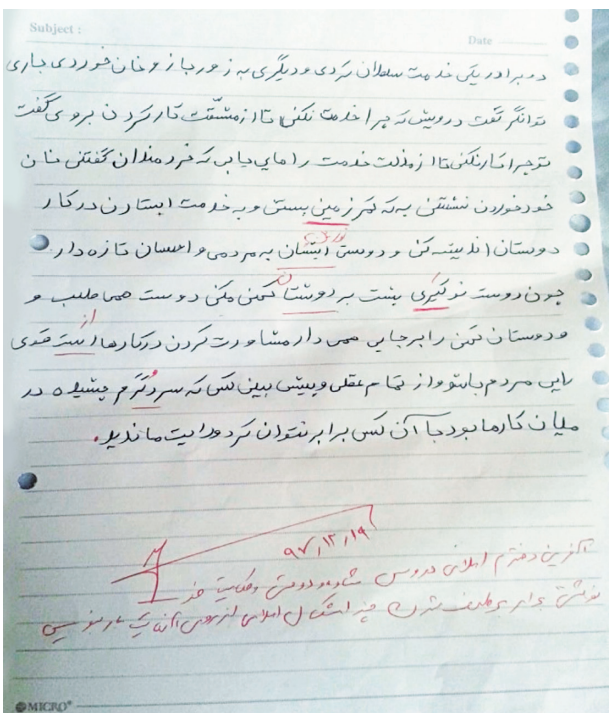
ضعف در حافظه دیداری: حتما--> حتمن تلفظ--> تلفز – ظاهر– زاهر نغمه‌های--> نقمه‌هایی مقصود–>مقسود

ضعف در حافظه توالی دیداری: یگانگی -->یگاگنی

عدم دقت: فرودها --> فردها ایرانی --> یرانی آواهای --> آوهایی

غلط‌های املای که مربوط به اشکالات آموزشی است مانند مشکل در ـِ یا ه مانند نام --> نامه – شده است – شد است. اُ استثنا مانند خود --> خد – خوش --> خش – خشک

تصویر ۱– دو نمونه از املا دانش‌آموزان (شواهد۲)

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

--> خوشک- (و) نا خوانا خواهر --> خاهر

اشکالات آموزشی: به آموزش ناکافی، ناصحیح و غیرهوشمند معلم بازمی‌گردد.

محقق پس از مشاهده نمونه املا دانش آموزان دارای اختلال دیکته، بخش‌های را که دانش آموزان در آن مشکل داشتند یاداشت برداری کرد که نتایج آن در جدول شماره ۱ آمده است.

آزمون نپسی

آزمون نپسی یک ابزار جامع برای ارزیابی رشد عصب- روان‌شناختی است که برای کودکان پیش از دبستان و دبستان ۳-۱۲ ساله طراحی‌شده است. آزمون نپسی تحول کارکردهای عصب -روان‌شناختی کودکان را در پنج حیطه ارزیابی می‌کند. این حیطه‌ها عبارت‌اند از:

۱- کارکردهای اجرایی/ توجه /(Exceutive Functions/ Attention) ۲- زبان (Language) ۳- کارکردهای حسی- حرکتی (Sensory- Motor Functions) ۴- پردازش بینایی -فضایی (Visuospatial Processing) ۵- حافظه و یادگیری (Memory and Learning) (۱۶). با استفاده از این آزمون درمانگرها می‌توانند زمینه‌های ضعف و ناتوانی را در دانش آموزان مشخص نمایند و برای توان‌بخشی نقایص آن‌ها به طرح و اجرای برنامه‌های مداخله زودهنگام اقدام کنند. با توجه به ادبیات تحقیق که بیشترین علل مشکل دانش آموزان در املا مربوط به حیطه کنش اجرایی است. در این پژوهش برای سنجش و ارزیابی کنش‌های اجرایی از حیطه کنش‌های اجرایی/ توجه آزمون نپسی استفاده شد. این حیطه شامل شش خرده مقیاس است (برج، توجه شنیداری، حالت یا مجسمه، توجه بینایی، روانی طرح و کوبیدن و ضربه زدن) که نتایج آن در جدول شماره ۲ بیان‌شده است.

جدول ۲ نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیری (مانوا) تفاوت دو گروه دانش آموزان ناتوان یادگیری و عادی در حیطه کارکردهای اجرای / توجه و خرده آزمون‌های آن را نشان می‌دهد. بر اساس این نتایج بین دو گروه در حیطه‌های کارکردهای اجرایی و خرده آزمون‌های آن تفاوت معناداری وجود دارد. یعنی کودکان با ناتوانی یادگیری در حیطه

جدول ۱- جدول فراوانی ارزشیابی شش نمونه املا دانش‌آموزان (سه دانش‌آموز نمونه) در دو ماه اول سال تحصیلی ۹۷-۹۸

ماه	اشکالات املایی			
	ضعف در حافظه دیداری	ضعف در حافظه توالی دیداری	عدم دقت	اشکالات آموزشی
مهر	۲۷	۱۴	۱۳	۱۲
آبان	۲۵	۱۶	۱۴	۱۷
جمع	۵۲	۳۰	۲۷	۲۹

جدول ۲- نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره تفاوت دو گروه دانش آموزان مبتلابه ناتوانایی نوشتن و دانش آموزان عادی در حیطه کارکردهای اجرایی و توجه

منبع تغییر	مجموعه مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری		توان
ساختن برج	۸۲/۰۹	۱	۸۲/۰۹	۲۹/۹۸	۰/۰۰۱	۰/۴۲	۱۰۰
توجه شنیداری	۶۶/۰۲	۱	۶۶/۰۲	۱۳/۱۷	۰/۰۰۱	۰/۲۵	۰/۹۴
توجه بینایی	۹۲/۸۸	۱	۹۲/۸۸	۳۰/۰۶	۰/۰۰۱	۰/۴۳	۰/۱۰۰
حالت (مجسمه)	۷۶/۰۷	۱	۷۶/۰۷	۱۴/۱۶	۰/۰۰۱	۰/۲۷	۰/۹۵
روانی طرح	۱۰۲/۷۶	۱	۱۰۲/۷۶	۲۰/۷۸	۰/۰۰۱	۰/۳۴	۰/۹۹
کوبیدن و ضربه زدن	۲۰۱/۲۰	۱	۲۰۱/۲۰	۲۱/۳۹	۰/۰۰۱	۰/۳۵	۰/۹۸

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

کارکردهای اجرایی / توجه عملکرد پایین‌تری نسبت به کودکان عادی داشته‌اند.

بررسی پرونده

با بررسی پرونده دانش آموزان مشخص شد که نتایج بهره هوشی این دانش آموزان طبیعی در پرونده آنها درج شده است.

- خلاصه یافته‌های اولیه

اقدام پژوه با استفاده از روش‌هایی مانند مشاهده، مصاحبه، آزمون و بررسی اسناد به جمع‌آوری داده‌ها در رابطه با وضع موجود پرداخت و با این یافته‌ها به علل به وجود آمدن مسئله موجود پی برد. نتایج زیر حاصل تجزیه و تحلیل داده‌ها است.

۱. آموزش نادرست و ضعیف بار آمدن دانش آموزان در پایه‌های قبل.
۲. ضعف درکنش اجرایی.
۳. نفهمیدن مفهوم کلمه.
۴. وجود حروف هم‌صدا.
۵. بی‌سوادی والدین در کمک به دانش‌آموز.
۶. ضعف در حافظه دیداری و حافظه توالی دیداری.

انتخاب راه‌حل (راه‌حل‌های پیشنهادی)

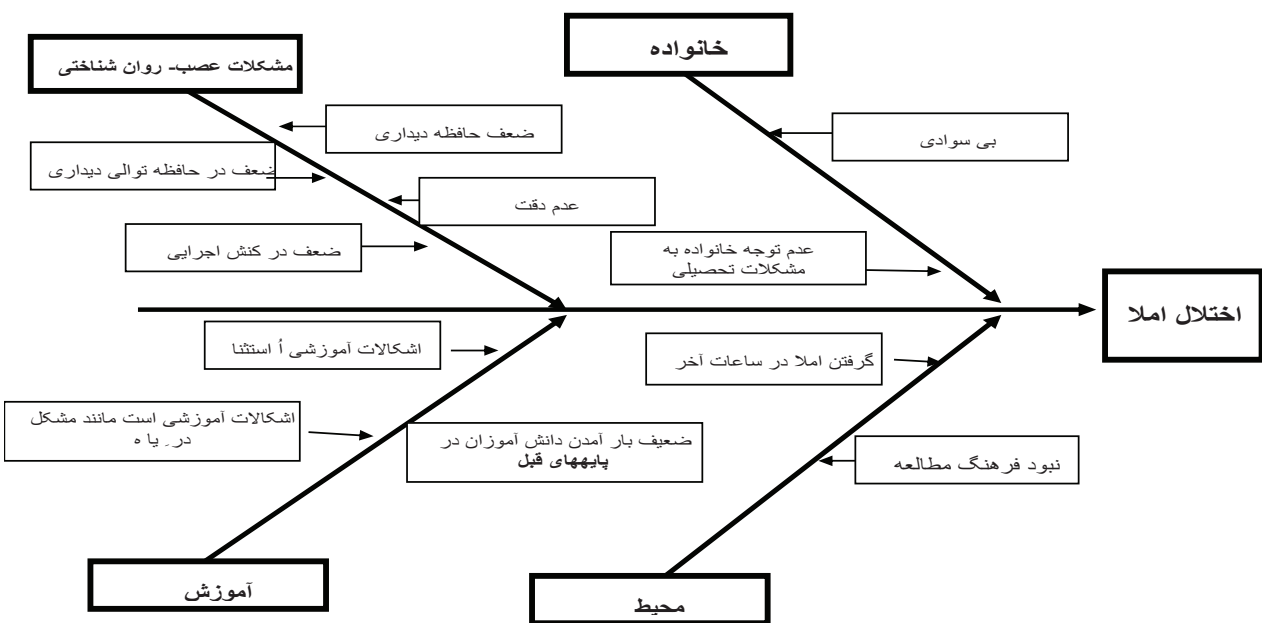
اقدام پژوه با بررسی نقاط ضعف دانش‌آموزان در درس املا و راهکارهای ارائه‌شده توسط همکاران و استفاده از تجربیات آن‌ها، با توجه به شرایط دانش‌آموزان کلاس خود، تلاش نمود راهکارهای جدیدی را برای تقویت املا دانش‌آموزان خود ارائه دهد تا ضمن بهبود املا، انشا نیز تقویت شود و فضای کلاس به محیطی جالب و جذاب برای دانش‌آموزان تبدیل شود. برای تحقق این امر وی مراحل زیر را در نظر گرفت:

الف) چندین جلسه برای رفع مشکلات دانش‌آموزان در حافظه دیداری، حافظه توالی دیداری، عدم دقت و اشکالات آموزشی با دانش‌آموزان کار شود و تمرین‌های لازم برای رفع این مشکلات داد شود.

ب) با توجه به نتیجه شش خرده مقیاس آزمون نپسی در حیطه کنش اجرایی جلسه‌های با دانش آموزان برای بهبود عملکرد آن‌ها در این حیطه‌ها کارشود.

ج) دادن برنامه درسی منظم املا به دانش‌آموز هر هفته سه‌شنبه‌ها از درس تدریس شده املا گرفته می‌شود.

ح) گرفتن املا در ساعتی از روز سه‌شنبه که دانش‌آموز دوست

نمودار ۱- تجزیه و تحلیل علت‌ها بر اساس نمودار ایش کاوا

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

دارد.

خ) استفاده از کتاب و کتاب‌خوانی یا داستان با صدای بلند برای دانش‌آموزان دیگر.

د) معنی و درک کلمات مبهم برای دانش‌آموزان.

ذ) تصحیح اوراق توسط دانش‌آموزی دیگر با نظارت معلم و خود دانش‌آموز

یافته‌ها

اجرای راه‌حل‌های انتخابی و نظارت بر اجرای آن

برای اجرای هرکدام از راه کارهای موقت، طرحی در نظر گرفته شد که در ادامه به بیان نحوه‌ی اجرای هرکدام از آن‌ها می‌پردازیم.

الف) چندین جلسه برای رفع مشکلات دانش‌آموزان در حافظه دیداری، حافظه توالی دیداری، عدم دقت و اشکالات آموزشی با دانش‌آموزان کار شود و تمرین‌های لازم برای رفع این مشکلات داد شود.

با توجه به اینکه بیشترین مشکل این دانش‌آموزان در زمینه‌ی کنش اجرایی، حافظه دیداری، حافظه توالی دیداری، عدم دقت و اشکالات آموزشی بود بنابراین در زنگ‌های فارسی،

جدول ۳- فعالیت‌های برای تقویت حافظه دیداری

جلسات	هدف یادگیری	روش فعالیت‌های یادگیری
جلسه ۱	تقویت حافظه دیداری	ابتدا دو تصویر را انتخاب کرده و به دانش‌آموز می‌دهیم و سپس تصویرها را مخفی می‌کنیم و از او می‌خواهیم که آن‌ها را نام ببرد
جلسه ۲	تقویت حافظه دیداری	تمرین ۱ را تکرار می‌کنیم اما این بار به‌جای دو تصویر سه تصویر را به وی نشان می‌دهیم اگر کودک قادر به یادآوری آن‌ها بود چهار تصویر را نشان می‌دهیم.
جلسه ۳	تقویت حافظه دیداری	یک تصویر نسبتاً بزرگ را به دانش‌آموز نشان می‌دهیم و از وی می‌خواهیم تا کل و اجزا آن را به خاطر بسپارد و پس‌از اینکه کودک مدت زمانی را که خودش کافی می‌داند به تصویر دقت کرد، تصویر را مخفی و اجزا تصویر را از وی سؤال می‌کنیم. چند نفر در عکس دیدی؟ چه حیوانی در تصویر دیدی؟ بچه‌ها چه‌کار می‌کردند؟...
جلسه ۴	تقویت حافظه دیداری	چند کارت مقوایی تهیه‌کرده و بر روی هرکدام یک واژه می‌نویسیم. کارت‌ها را به دانش‌آموز می‌دهیم تا واژه‌ها را به خاطر بسپارد سپس کارت‌ها را از او گرفته و دور از دید او یکی دو کارت را برمی‌داریم و بقیه را به او می‌دهیم و سپس از او می‌خواهیم تا کارت‌های مربوط به واژه‌ای را که برداشتیم بگوید.
جلسه ۵	تقویت حافظه دیداری	واژه‌های نسبتاً مشکل درسی را انتخاب و روی یک مقوا می‌نویسیم. تعیین تعداد واژه‌ها به میزان خطاهای کودک در باز یادآوری حروف خاص واژها بستگی دارد.
جلسه ۶	تقویت حافظه دیداری	روی کارت‌ها چند کلمه نوشته تا دانش‌آموز هم‌زمان چند کلمه ببیند و به خاطر بسپارد سپس مانند تمرینات بالا از او می‌خواهیم آن‌ها را بگویید مثل زلال صواب عزت
جلسه ۷	تقویت حافظه دیداری	پس از انجام تمرینات بالا کارت‌های تهیه می‌کنیم که در آن‌ها واژه‌های هم‌خانواده می‌نویسیم. مانند: خاص — خواص، مخصوص شهد — شاهد، شهادت امثال — مثل، مثال

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

هنر و ورزش ابتدا فعالیت‌های برای تقویت حافظه دیداری، حافظه توالی دیداری، عدم دقت و اشکالات آموزشی در ۲۸ جلسه و همچنین ۱۱ جلسه برای بهبود عملکرد دانش آموزان در حیطه کنش اجرایی آموزش داده شد. علاوه بر فعالیت‌های جدول (۳-۶) برای افزایش دقت دانش‌آموزان گاهی اوقات به آن‌ها مشق بدون نقطه داده شد. این راهکارها براساس مبانی نظری تحقیق طرح شده‌اند.

ب) با توجه به نتیجه آزمون نپسی در حیطه کنش اجرایی

جدول ۴- فعالیت‌های برای تمیز دیداری

جلسات	هدف یادگیری	روش فعالیت یادگیری
جلسه۱	توانایی در تمیز دیداری	در سمت راست کارت یک حرف می‌نویسیم و در ستون سمت چپ کارت چند حرف، ازجمله حرفی که در سمت راست نوشته بودیم، می‌نویسیم سپس از دانش‌آموز می‌خواهیم که حرف سمت راست را در میان حروف سمت چپ بیابد: ج | چ ی خ ج ح
جلسه۲	توانایی در تمیز دیداری	کارت‌های تهیه و در سمت راست آن‌یک کلمه می‌نویسیم دانش‌آموز باید همان کلمه را از بین کلماتی که در سمت چپ نوشته‌ایم پیدا کند حاتم | خانه- خاتم- حاتم -نادم -قاسم مریض | مریز- مریض- مریز- مرید- بریض- مرز
جلسه۳	تقویت حافظه توالی دیداری	یک کارت مقوایی را که روی آن سه یا چهار حرف نوشته‌ایم به وی نشان می‌دهیم سپس کارت را مخفی کرده از او می‌خواهیم حروفی را که دیده بود به ترتیب از سمت راست به چپ نام ببرد تیغ کمند خنجر یالش
جلسه۴	تقویت حافظه توالی دیداری	با دقت به کلمه نگاه کن- کلمه را بگو- کلمه را در ذهن خود مجسم کن- کلمه را بنویس
جلسه۵	تمرین	جمله کوتاهی می‌گویم شما گوش بده و بعد آن را بنویس. این تمرین را با دوستت ادامه بده
جلسه۶	بازخورد	از تلاشت خوشحالم. اما نیاز به تمرین بیشتری داری بین خط‌های موازی که برائت رسم کرده‌ام بامداد رنگی خط‌های راست بکش

جدول ۵- فعالیت‌های برای افزایش دقت دانش‌آموز

جلسات	هدف یادگیری	روش فعالیت‌های یادگیری
جلسه ۱	افزایش دقت	ابتدا دو تصویر را انتخاب کرده و به دانش‌آموز می‌دهیم و از او می‌خواهیم شباهت آن‌ها را بگوید سپس از او می‌خواهیم تفاوت آن‌ها را بگوید
جلسه ۲		
جلسه ۳	افزایش دقت	کلمات ناقص را می‌نویسیم و از دانش‌آموز می‌خواهیم کلمات ناقص را پیدا کند و درست آن‌ها را بنویسد زنک - سبره - روره- حلال الدین- حطر
جلسه ۴	تمرین	یک باز از روی درس بدون نقطه بنویس
جلسه ۵	تمرین	حالا نقطه‌های تمرین قبل بگذار
جلسه ۶	بازخورد	نشانه "ث" چمد نقطه دارد؟ چند واژه در کتاب فارسی پیدا کن که با این نشانه نوشته می‌شود

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

جدول ۶- فعالیت‌های برای اشکالات آموزشی (ـِ) یا ه اُ استثنا

جلسات	هدف یادگیری	روش فعالیت یادگیری
جلسه ۱	توانایی در تشخیص ِ از ه	با لحن مناسب به بچه‌ها می‌گوییم گاهی من واژه‌های را به کار می‌برم که بعدازآن شما منتظر واژه دیگری نمی‌مانید مانند شانه، خامه اما گاهی شما منتظر می‌مانید مانند مداد... یا... یا کلاس
جلسه ۲	توانایی در تشخیص ِ از ه	یک بازی با بچه‌ها راه می‌اندازیم می‌گویم واژه‌های را که بیان می‌کنم اگر ادامه داشت دستتان را بالا ببرید و اگر ادامه نداشت دستتان را پایین نگه‌دارید
جلسه ۳	توانایی در تشخیص ِ از ه	تمرین‌های زیر انجام بده سیب... نوک... .....خروس
جلسه ۴	بازخورد	چقدر امروز املایت را خوب نوشتی. برای بهتر شدن املای بعدی از کتاب فارسی نشانه ه یا ــه دارد پیدا کن
جلسه ۵	بازخورد	من باور دارم تو می‌توانید با واژه‌های که پیدا کردی یک داستان کوتاه با دوستانت بگویید
جلسه ۶	آموزش اُ استثنا	این کلمات را روی یک مقوا می‌نویسیم و در معرض دید دانش‌آموز قرار می‌دهیم
جلسه ۷	بازخورد	از تلاش و کوششت لذت بردم برای اینکه بهتر بنویسی در کتاب علوم و فارسی‌ات کلماتی مانند "خود" که خواندن آن با نوشتن آن فرق دارد پیدا کن و بنویس
جلسه ۸	آموزش و ناخوانا	این کلمات را روی یک مقوا می‌نویسیم و در معرض دید دانش‌آموز قرار می‌دهیم
جلسه ۹	بازخورد	امروز چقدر خوب دیکته نوشتی حالا در کتاب فارسی واژه‌های را که خوا دارند پیدا کن و روی یک مقوا بنویس. از میان واژه‌های زیر واژه‌های را که مثل خواهر نوشته و خوانده می‌شود را مشخص کن توانا، می‌خوانیم، جواهر، خواهش

جلسه‌های با دانش آموزان برای بهبود عملکرد آن‌ها در این حیطه‌ها کارشود.

نوشتن نیازمند کنش‌های اجرایی آغازگری، توجه پایدار، بازداری پاسخ، تغییر، سازمان‌دهی، برنامه‌ریزی و خود نظارتی است و کودکان با ناتوانی بیان نوشتاری ازجمله کودکان با ناتوانی یادگیری املا در این کنش‌ها دچار مشکل می‌باشند. بنابراین برای تقویت دانش آموزان داری ضعف در این کنش‌ها فعالیت‌های جدول (۴، ۵ و ۷) اجرا گردید. بیشتر این فعالیت‌ها در زنگ ورزش و هنر اجرا گردید.

پ) دادن برنامه درسی منظم املا به دانش‌آموز هر هفته سه‌شنبه‌ها از درس تدریس شده املا گرفته می‌شود و گرفتن املا در ساعتی از روز سه‌شنبه که دانش‌آموز دوست دارد

هنگام مصاحبه با اولیا دانش آموزان متوجه شدم این دانش آموزان اکثرا یادشان می‌رود فردا املا دارند با کمک خود دانش‌آموز یک برنامه درسی که در توانش باشد نوشتم. برای اینکه دانش‌آموز بعد از رفتن به خانه بداند چه‌کارهایی را باید انجام دهد و چه روزهای املا گرفته می‌شود. برنامه منظمی به دانش‌آموز داده شد. که هر سه شنبه املا از درس جدید که تدریس شده است می‌گیرم و با توافق سه دانش آموز املا در ساعتی که دوست داشتند گرفتم. سپس برای این سه دانش‌آموز املا می‌گفتم و آن‌ها می‌نوشتن و درنهایت املا دانش‌آموز توسط دانش‌آموز دیگری با نظارت معلم تصحیح می‌شد. این روش بسیار به من کمک کرد. بعد از اینکه متوجه غلط‌های خود می‌شدند، شکل صحیح آن‌ها را بالای کلمه می‌نوشتند و در حافظه‌شان باقی می‌ماند هنگامی‌که دوباره از کلماتی که اشتباه می‌نوشتند املا گرفتم تعداد غلط‌هایش بسیار کم شده بود.

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

جدول ۷- فعالیت‌های برای توان‌بخشی کارکردهای اجرایی/ توجه

جلسه	موضوع	روش فعالیت یادگیری
جلسه۱	توجه شنیداری	این جلسه شامل گوش دادن به اصوات، صداهای ضبط شده مختلف، صداهای خوردنی‌ها، صداهای مربوط به تکان دادن چیزها
جلسه۲	توجه بینایی	بازی ببین و بگو، دیدن تصاویر کودکان و سپس بازشناسی آن‌ها، بازی پیدا کردن اشکال مطابق رنگ و اندازه‌های آن‌ها و سپس تغییر مجموعه پاسخ‌ها
جلسه۳	تمرین فعالیت‌های توجه شنیداری و بینایی	در این جلسه فعالیت‌های و تمرین‌های جلسات مربوط به توجه شنیداری و بینایی مجدداً مرور و تمرین می‌شود
جلسه۴	انجام حرکات موزون	انجام حرکات موزون توسط معلم و اجرای آن توسط دانش آموزان و وقفه و نگهداری حرکات در زمان‌های کوتاه
جلسه۵	نگهداری و تغییر توجه	در این جلسه معلم به دانش آموزان نگهداری توجه روی یک تکلیف و سپس تغییر توجه نسبت به فعالیت دیگر را آموزش می‌دهد.
جلسه۶	بازی چشم در چشم	این بازی برای تقویت و جلوگیری از حرکات تکانش گری و آموزش صبر به دانش آموزان است معلم و دانش‌آموز چند ثانیه بدون پلک زدن در چشم‌های هم نگاه می‌کنند
جلسه ۷	طراحی با مکعب‌ها	معلم به کودکان طراحی طرح‌ها را آموزش می‌دهد و سپس دانش آموزان آن را انجام می‌دهند دانش آموزان اول فکر می‌کنند و سپس اقدام می‌کنند
جلسه ۸	بازداری از پاسخ	معلم به دانش آموزان یاد می‌دهد هنگامی‌که از طرف او برخی علائم صادر می‌شود هیچ کاری نکنند و همه ساکت و بدون حرف بنشینند
جلسه ۹	خود بازبینی	به دانش‌آموز یاد داده می‌شود برای انجام تکالیف مختلف مانند نقاشی کشیدن، کاردستی و ... نیاز به چه وسایلی است. وسایل خود را بازبینی نمایند
جلسه ۱۰	ساختن برج	به کودکان آموزش داده می‌شد که مطابق با الگوها نسبت به ساختن برج اقدام نمایند. خوب به تصاویر نگاه و فکر کنند و سپس آن‌ها را طراحی نمایند.
جلسه ۱۱	اجرای پس‌آزمون	اجرای خرده آزمون‌های حیطه کارکردهای اجرایی/ توجه

ج) استفاده از کتاب و کتاب‌خوانی یا داستان با صدای بلند برای دانش‌آموزان دیگر

با توجه به اینکه این دانش‌آموزان استرس و اضطراب داشتند برای کم کردن این استرس و تقویت اعتمادبه‌نفس و افزایش دامنه لغات آن‌ها هر هفته یک داستان که برای آن‌ها جالب بود از کتابخانه کلاس داده می‌شد تا در خانه چند بار بخوانند و یک‌بار در کلاس برای دانش‌آموزان بخوانند. در حین خواندن اگر دانش‌آموزان جایی ابهام داشتند یا تلفظ کلمه را بلد نبودند، دانش‌آموز قوی یا خود اقدام پژوه آن را توضیح می‌داد و معنی را برای آن‌ها قابل‌فهم می‌کرد.

د) معنی و درک کلمات مبهم برای دانش‌آموزان

هر موقع که زنگ املا بود، لغات غلط املا پای تخته نوشته و معنی می‌شدند و توسط دانش‌آموزان دیگر متضاد و هم‌خانواده آن کلمه پای تخته نوشته می‌شود. سپس دانش‌آموز با آن کلمه جمله و یا نقاشی می‌کشید مثل کلمه تیمار. بعضی جلسات برای تقویت اعتمادبه‌نفس دانش‌آموز املای خیلی ساده‌ای گرفته می‌شود و به دانش‌آموز جایزه داده می‌شود که امروز نمره خوبی گرفتی همیار معلم می‌شوید و تصحیح برگه‌های املای دانش‌آموزان به او داده می‌شود.

اعتباربخشی راه‌حل‌ها

راهکارهای انتخابی به دلایل: روشن و قابل‌فهم بودن؛ قابل‌اجرا و عملیاتی بودن؛ پژوهشی و کاربردی بودن فعالیت‌ها؛ انگیزشی و خوشایند بودن آن‌ها برای دانش‌آموزان، ابتکاری بودن برخی از آن‌ها؛ پیش‌بینی اثربخش بودن راهکارها؛ متناسب

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

بودن راهکارها با شرایط و وضعیت دانش‌آموزان مورد تأیید مدیر، همکاران در آموزشگاه و اساتید قرار گرفت. بنابراین راهکارهای انتخابی را با اطمینان خاطر به اجرا درآوردند. معیارهای اعتبار یابی طرح به شرح ذیل می‌باشد

۱. ابتکاری و نو بودن بعضی از راه‌حل‌های انتخاب‌شده.
۲. قابل‌اجرا بودن.
۳. محرک، جذاب و جالب بودن برای دانش‌آموزان.
۴. کاربردی بودن فعالیت‌های ارائه‌شده که مورد تأیید مدیر، معاون آموزشی و دو تن از آموزگاران همکار قرار گرفت

سپس اقدام پژوه به اجرای این راهکارها در کلاس خود پرداخت.

گردآوری اطلاعات (شواهد۲)

در بخش شواهد یک به مشکلاتی از قبیل ضعیف بودن ارزشیابی دانش‌آموزان و علل بررسی غلط‌های املایی دانش‌آموزان در درس املا اشاره شد. وضعیت کل دانش‌آموزان ازنظر اشکالات املایی مورد بررسی قرار گرفت. در این بخش به تغییرات حاصل‌شده در وضع موجود می‌پردازد.

الف. شاخص‌های کیفی وضع مطلوب:

در اواخر سال تحصیلی ۹۷-۹۸ با توجه به فعالیت‌های انجام‌شده در کلاس و خانه دانش‌آموزان پیشرفت چشمگیری در درس املا داشتند و بیش از پیش به درس املا علاقه‌مند شده بودند. پس از اجرای راهکارهای ابتکاری در دانش‌آموزان تغییراتی به شرح زیر ایجادشده بود:

- **از طریق مشاهده مستقیم**

۱. تعداد غلط‌های املایی هر سه دانش‌آموز مخصوصاً در حیطه اشکالات آموزشی و حافظه توالی دیداری به‌شدت کاهش‌یافته است. (تصویر ۱)
۲. بهبود مهارت ارتباطی دانش‌آموزان با معلم و دانش‌آموزان دیگر و تا حدودی کاهش استرس و اضطراب. چون در این مقطع زمانی معلم با دانش‌آموزان رابطه دوستانه برقرار کرد و آن‌ها پی بردند که معلم به آن‌ها در کلاس اهمیت می‌دهد این عمل و بهبود املای آن‌ها تا حدودی روی اعتمادبه‌نفسشان تأثیر مثبت گذاشت
۳. نگار و یگانه بیشتر در انجام فعالیت‌های کلاسی داوطلب شدند اما نسبت انجام فعالیت‌های داوطلبانه در فاطمه کمتر مشاهده شد.
۴. اقدام پژوه متوجه شد هر سه دانش‌آموز هنگام نوشتن بیشتر دقت می‌کردند و اگر املا کلمه زود نمی‌توانستند به یاد بیاورند به‌صورت تکانشی عمل نمی‌کردند بلکه قبل از نوشتن کلمه فکر می‌کردند
۵. هر سه دانش‌آموز در خواندن و نوشتن به تسلط مناسبی رسیده بودند هرچند بهبود خواندن با توجه به فعالیتی که معلم با استفاده از کتاب‌خوانی یا داستان برای دانش‌آموزان تدارک دید، بیشتر در نگار مشاهده شد.
۶. اقدام پژوه مشاهده کرد هر موقع املا گرفته می‌شد هر سه دانش‌آموز با دقت به معلم توجه می‌کردند و در مواقعی که خوب متوجه نمی‌شدند از معلم درخواست می‌کردند یک‌بار دیگر جمله برایشان بخواند

- **از طریق مصاحبه**

۱. هنگام مصاحبه با اولیا دانش‌آموزان، اقدام پژوه پی برد فاطمه و یگانه در خانه تمرین و تکرار بیشتری نسبت به نگار دارند و اولیا هر سه دانش‌آموز بیان کردند که نسبت به قبل فرزندشان بیشتر در خانه مطالعه می‌کند.
۲. هنگام گفت‌وگو با دانش‌آموزان اقدام پژوه پی بردد که دانش‌آموزان از روش‌های اجرا شده در کلاس لذت می‌بردندو به اجرای آن‌ها علاقه‌مند بودند و از نتایج ارزشیابی بعد از اجرای راهکارها ابراز رضایت کردند همچنین دانش‌آموزان بیان کردند چون چند داستان لذت‌بخش خواندند دوست دارند باز هم داستان بخوانند.

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

● **بررسی املای دانش‌آموز**

با بررسی املاهای دانش‌آموزان متوجه تقویت و بهبود املا دانش‌آموز مخصوصاً در حیطه اشکالات آموزشی و عدم دقت شدم.

● **اجرای پس‌آزمون**

نتایج جدول شماره ۸ نشان می‌دهد با در نظر گرفتن نمرات پیش‌آزمون به‌عنوان متغیر هم پراش مربوط به فعالیت‌های برای توان‌بخشی کارکردهای اجرایی/ توجه دانش آموزان با ناتوانی نوشتن منجر به تفاوت معنی‌دار بین گروه شده است (P=۰/۰۰۱). میزان تأثیر ۰/۷۰ بوده است. یعنی ۷۰ درصد واریانس پس از آزمون (توان‌بخشی کنش اجرایی/ توجه) مربوط به انجام فعالیت برای توان‌بخشی کارکردهای اجرایی/ توجه دانش آموزان با ناتوانی نوشتن بوده است. بنابراین نتایج جدول شماره ۸ نشان می‌دهد که فعالیت‌ها بر توان‌بخشی کارکردهای اجرایی/ توجه دانش آموزان با ناتوانی نوشتن مؤثر بوده است

بحث و نتیجه‌گیری

رویکرد معلم پژوهنده یا اقدام پژوهی، هسته‌ی مرکزی اندیشه‌ی معلمان فکور است. زیرا معلمی که در بطن مسائل کلاس قرار دارد، بیش از هر کس دیگر صلاحیت و شایستگی شناسایی مسئله، تجزیه‌وتحلیل، ارزش‌یابی و ارائه راه‌حل برای بهبود شرایط یاددهی- یادگیری را دارد. اقدام پژوهی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های کارگزار فکور نوعی تحقیق است که به‌وسیله افراد درگیر در موقعیت‌های اجتماعی آموزشی انجام می‌شود و هدف آن بهبود استدلال، اعمال عدالت اجتماعی و ارتقای فهم و ادراک این افراد، اوضاع و شرایط است (۱۷).

همان طور که بیان شد سه نفر از دانش آموزان پایه ششم دبستان مهدیه در املا ضعف شدیدی داشتند. علاوه بر املا این دانش آموزان در انشا و نحوه برقرای ارتباط با معلم و دیگران همکلاسی هایشان مشکل داشتند. چاره اندیشی برای حل مشکلات دانش آموزان در این حوزه امری بدیهی و ضروری است. در این زمینه روی آوردن به روش‌های فعال تدریس و توجه به علایق دانش آموزان اجتناب ناپذیر است. اقدام پژوه در این طرح تلاش می‌کرد با استفاده از روش‌ها و راه‌حل‌های مختلف برای بهبود وضعیت دانش‌آموزان در اشکالات املایی رایج، به‌ویژه تقویت حافظه‌ی دیداری، حافظه توالی دیداری، کنش اجرایی و رفع اشکالات رایج آموزشی گام بردارد. در این راستا سعی می‌کرد به علائق دانش‌آموزان توجّه نماید. به‌ویژه به روش‌هایی که با بازی و بازخورد همراه بود؛ تا با ایجاد علاقه در دانش‌آموزان آنان را به فعالیت واداشته و آموزش درس املا را برایشان، جذّاب و شیرین کند.

نتایج در قسمت شواهد (۲) نشان داد راه‌کارهای اجراشده تا حدود زیادی به بهبود عملکرد دانش‌آموزان در درس املا انجامید.

همان طور در پیشینه تحقیق بیان شد یکی از عللی که در کنار عوامل دیگر در بحث سبب شناسی ناتوانی‌های یادگیری ازجمله ناتوانی یادگیری املا بیان می‌شود اشکالات این

جدول ۸- نتایج تحلیل کواریانس مربوط به فعالیت‌های برای توان‌بخشی کارکردهای اجرایی/ توجه دانش آموزان با ناتوانی نوشتن

منابع	شاخص آماری						
	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	مجذور اتا	توان
پیش‌آزمون	۱۱۲۰/۴	۱	۱۱۲۰/۴	۶۸/۶۷	۰/۰۰۱	۰/۶۶	۱۰۰
گروه	۱۲۶۲/۱	۱	۱۲۶۲/۱	۷۵/۱۰	۰/۰۰۱	۰/۷۰	۱۰۰
خطا		۳		–	–	–	–

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

کودکان در کنش‌های اجرایی است. با توجه به اهمیت این کنش‌ها در کودکان در پژوهش حاضر به مقایسه کنش‌های اجرایی در دانش آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری املا با استفاده از آزمون عصب روان شناختی نپسی پرداخته شد. بدین منظور۳ دانش آموز با ناتوانی یادگیری املا با ۳ دانش آموز عادی مقایسه شدند. نتایج نشان داد که دانش آموزان با ناتوانی یادگیری املا در کنش‌های اجرایی ضعیف‌تر از کودکان عادی عمل می‌کنند. نتایج مطالعات نشان می‌دهند که مهارت نوشتن نیازمند کنش‌های اجرایی است. در حقیقت عوامل گوناگونی در تحول مهارت نوشتن و اشکالات نوشتاری دانش آموزان دخیل است. یکی از این عوامل، کنش‌های اجرایی است (۵ و ۱۳). نتایج مطالعات ناسان و ملتزر نشان داد که شواهد قابل توجهی وجود دارد مبنی بر این که آموزش کنش‌های اجرایی اثر مثبت و قوی بر نوشتن کودکان دارد از یافته‌های مهم پژوهش این است که کودکان برای تسلط بر تکالیف مدرسه باید بر یک سری از مهارت‌ها ازجمله مهارت‌های عصب روا نشناختی تسلط داشته باشند. یکی از این مهارت‌ها کنش‌های اجرایی است. نقص کودک در این کنش‌ها منجر به مشکلات یادگیری در او خواهد شد. بنابراین طبق نتایج پژوهش حاضر و مطالعات دیگر کودکان با ناتوانی‌های یادگیری در کنش‌های اجرایی مشکل دارند. نتایج پژوهش نشان داد با آموزش در مؤلفه‌های مختلف کنش‌های اجرایی در کودکان با ناتوانی‌های یادگیری می‌توان منجر به بهبود عملکرد آنها در این کنش‌ها و به دنبال آن کاهش مشکلات آنها در یادگیری شد.

پیشنهادهای پژوهشی

- پیشنهاد می‌شود در پژوهشهای آینده، آموزش با استفاده از این روش را برای دانش آموزان دارای اختلال دیکته نویسی پایه‌های تحصیلی دیگر مورد بررسی قرار گیرد.
- پیشنهاد می‌شود که این پژوهش بر روی نمونه‌های گسترده‌تر و در مکانهای دیگر انجام گیرد.

پیشنهادات کاربردی

- با توجه به اثربخشی این شیوه آموزشی در کاهش مشکلات دیکته‌ی دانش آموزان به درمانگران حوزه اختلال دیکته نویسی در بخش حافظه دیداری و تمیز دیداری توصیه می‌شود از روشهای که برای تقویت حافظه، آموزش صحیح لغات و تقویت تمیز دیداری و تقویت کنش اجرایی که در قالب بازی طراحی شده است استفاده کنند.
- با توجه به اینکه در این روش دانش آموزان یک تصویر منسجم ذهنی از این منابع چندگانه اطلاعات (یعنی صدا، تصویر، انیمیشن، بازی رایانهای و فیلم) کسب می‌کنند و به مطالب ارائه شده معنا می‌دهند و موجبات تثبیت یادگیری لغات را فراهم می‌آورند لذا استفاده از آن برای والدین توصیه میشود.

محدودیت‌های پژوهش

- از آنجایی که این پژوهش بر روی دانش آموزان دارای اختلال دیکته نویسی پایه ششم ابتدایی انجام شده است لذا در تعمیم یافته‌های پژوهش به دانش آموزان دارای سایر اختلالات یادگیری باید احتیاط نمود.
- به دلیل محدودیت زمانی، پیگیری تداوم زمانی و انتقال بلندمدت آموزش بر بهبود اختلال دیکته‌نویسی دانش آموزان صورت نگرفته است.

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

References

1- Dixon M, Stuart M, Masterson J. The relationship between phonological awareness and the development of orthographic representations. Journal of Reading and Writing.2002; 15(4): 295-316.
2- Kirk Samuel,Chalfant James.Learning, Developmental and Academic Disorders. (Translated by Simin Ronaghi, Zeinab Khanjani and Mahin Vosoughi Rahbari).1998. Tehran: Exceptional Education Organization.
3- Tabrizi, Mostafa . Treatment of dictation disorder. Growth publications.2007
4- Lerner, J. W. (2003). Learning disabilities: theories, diagnosis and teaching strategies. Boston: Houghton Mifflin.
5- Meltzer, L. Executive function in education (frome theory to practice). NewYork: Guilford Press.2007
6- Smith, E. Comparing behavior and neuropsychological functioning using NEPSY and BASC-2 scores in a mixed clinical sample. [Dissertation]. America: Texas Woman's University.2010
7- Kirk S. A., Gallagher J.J., Anastasiow N. J, Coleman M R. Educating exceptional children. Boston: Houghton Mifflin.2006
8- Arizi, Hamid Reza; Abedi, Ahmad and Taji, Mehdi . Relationship between counting ability, visual attention, hearing comprehension and metacognitive knowledge or mathematical competence in preschool children in Isfahan. Journal of Educational Innovation.2005; 12, 147-133.
9- Abedi Ahmad. Cognitive and emotional consequences of mathematical learning in children. 10th National Mathematical Education Conference, Yazd.2008
10- Alizadeh H ,Seif Naraghi M. The effect of teaching executive functions on mathematical performance and reading elementary school students with special learning disabilities. Journal of Research in the Field of Exceptional Children.2009; 31, 12-1.
11- Ajrabi, Soran ,Pakizeh, Ali . Comparison of half-faces of students with learning disabilities with normal students, Learning Disabilities Quarterly.2012; 31, 85-62
12- Brosnan, M., Demetre, J. Hamill, S., Robson, K., Shephered, H. & Cody, G.. Executive functioning in adults and children with developmental dyslexia Neuropsychologia.2002; 40, 21444-2155.
13- Nathan, A. M. (2009). The impact of executive function skills on writing: A comparison of fifth-grade students with learning disabilities and students with typical development [Dissertation]. America: University of Nevada.
14- Naderi, Ezatullah and Seif Naraghi, Maryam. Special Disabilities in Learning and How to Diagnose and Recovery Methods, Third Edition, Tehran: Mekial Publications.2005
15- Niazi Mohammad. Learning Disabilities. Educational, Research, Educational Quarterly.2010;No. 18, 38 and 37.
16- Korkman, M., Kirk, U., & Kemp, s. NEPSY: A developmental neuropsychological assessment. San Antonio, TX: The Psychological Corporation.1998
17- Imam Jomeh, Seyed Mohammad Reza and Saeedi Rezvani, Mahmoud (2003). Research in practice A new approach to in-service teacher training. Quarterly Journal of Education. 2003;Nos. 72 and 73

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]

Action Research: Solving Sixth Grade Students Writing Disorder Based on the Results of Nepsy Neuropsychology Test

Azar Shahri[1]

Abstract

Introduction: Learning to write is very important because writing is a powerful tool for thinking, learning, and the need to continue studying to enter a variety of professions. Meanwhile, there are students who have difficulty learning to write for a variety of reasons. Therefore, the present study was conducted with the aim of eliminating the dictation disorder of sixth grade elementary students based on the Nepsi neuropsychological test and other causes of dictation disorder.

Methods: The present descriptive research is of the action research type. The statistical population includes all sixth-grade students of Mahdieh Elementary School in Savojbolagh city in the academic year of 1397-98. The statistical sample includes 3 students in the class who had severe weakness in spelling. Nepsi's psychological neural test data collection tools included interviews, sample spelling of students, and observation of students' IQ. Data analysis was performed by statistical analysis of multivariate analysis of variance using SPSS software.

Results: According to the results, most of the causes of dictation problems in these students were related to visual memory, visual sequence memory and inaccuracy; thus, first, 19 sessions devoted to strengthen these areas, then 9 sessions devoted to activities for educational troubles (or exceptions). Furthermore, according to the results of Nepsi neuropsychological test, 11 sessions were performed to improve students' performance on the executive action subscale. Then the meaning of the word, the whole family and the contradiction were taught. After that, the students were asked to make sentences with them while correcting spelling mistakes.

Conclusion: The results indicated that the spelling mistakes of the students were reduced and their composition was strengthened by presenting the implemented strategies. Due to the effect of the training used in reducing students' dictation disorder, it is recommended that teachers also use this training in working with students with dictation disorders.

Keywords: writing disorder, Nepsy Test, sixth grade

1- PhD in Educational Management. Teacher. Savojbolagh.Alborz. Iran
Email: shahri.azar18@gmail.com

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-12]